

Sterkt om barnemordere

Av Elisabeth Leinslie

Publisert i Norsk Shakespeare- og teatertidsskrift nr. 4/2009

Ingress:

Kompaniets tolkning er interessant og provoserende; friskmelder de det mentalt syke mennesket?

”Drapene i Aalst”

Av: Pol Heyvaert og Dimitri Verhulst

Regi: Per-Olav Sørensen

Med: Ane Dahl Torp, Aksel Hennie, Dennis Storhøi

POS Theatre Company

Nationaltheatret, Amfiscenen

For småbarnsforeldre er det noe masochistisk over å gå og se ”Drapene i Aalst” - å høre de to foreldrene fortelle historiene bak tragedien: de drepte sine egne barn. De kvalte datteren med en pute og stakk i hjel sønnen med en saks. Det hendte på et hotellrom i byen Aalst i Belgia i 1999.

Den belgiske regissøren og dramatikeren Pol Heyvaert fulgte rettssaken mot foreldrene og fikk tilgang til rettssak- og forhørs materiale. Dette materialet og erfaringene til forfatter Dimitri Verhulst fra det kriminelle miljøet i Aalst, ble grunnlaget for stykket de skrev sammen.

Historien om de to småbarnsforeldrene er hard kost hentet fra virkeligheten. Når kunstnere adapterer virkeligheten på denne måten blir det ofte bråk, og det ble det for det belgiske teaterkompaniet Victoria som hadde urpremiere på ”Aalst” i Gent i 2005. Flere journalister mente dette smakte av sensasjonsmakeri, og den dømte moren, Maggy Strobe, ønsket å forby teaterstykket og forhindre at manuset ble publisert. Hun sendte sin advokat på Heyvaert og Verhulst, men så vidt meg bekjent utviklet ikke saken seg. Victoria fikk spille sin forestilling og andre versjoner er laget i ettertid. Og nå har stykket altså nådd Norge. Det vil si det har vært her før. Victoria gjestet Black Box Teater med sin svært sterke forestilling i april 2006.

Med Victorias ”Aalst” i minnet gikk jeg og så POS Theatre Companys ”Drapene i Aalst”. En forestilling som visuelt sett er ganske lik Victorias, men som viser en annen tolkning av de to personene og noen regigrep som gjør opplevelsen lettere å fordøye. Et tydelig grep er oppstykkingen av scenene som gjøres ved black out kombinert med ett dørmell. Dette gir assosiasjoner til celledøren som lukkes bak ryggen til de innsatte, og gir oss en følelse av at tiden går. Denne oppstykkingen bryter handlingen og hindrer oss i fullstendig å hengi oss til historien. Vi tvinges til å våkne opp fra suggesjonen ett øyeblikk, og reflektere over hva som faktisk skjer. Denne ”forstyrrelsen” kan også sende tankene ut i våre virkelige liv, for å sette forestillingen i perspektiv av våre erfaringer der.

Rettsaken mot det unge paret fikk stor medieoppmerksomhet i Belgia. Dette perspektivet tok Victoria med i sin produksjon ved å besette dommerrollen med en kjent radiostemme. I POS' produksjon finner vi ikke dette perspektivet, her er rollen besatt av en velkjent skuespiller med varm stemme (Dennis Storhøi) – mer som en dømmende far enn en kald utenforstående. Dette nøytraliserer dommerrollen, men man kan spørre seg om et mediekritisk grep ville fungert i den konteksten POS iscenesetter stykket i.

POS har valgt å fokusere på foreldrene og deres handlinger og livshistorier som bakgrunn for drapene. Forestillingen gir inntrykk av et ønske om å svare på spørsmålet: Hva driver mennesker til å begå slike grufulle handlinger? Svaret ligger mange steder; i oppveksten, i samfunnet, hos individet og i parforholdet. Dette fokuset på mordhandlingen reflekteres i tittelvalget ”Drapene i Aalst” – fremfor originaltittelen ”Aalst” som peker mot hele konseptet og konteksten til de virkelige hendelsene i Belgia: drapene, rettsaken og medieoppstyret.

Kompaniets tolkning av personene er både interessant og provoserende. De forsøker å normalisere foreldrene, Kathy (Ane Dahl Torp) og Kurt (Aksel Hennie). Tross deres psykopatiske og antisosiale trekk, mangel på empati, svært skjeve logikk og notorisk kriminelle livsførsel insisterer forestillingen på at disse to beveger seg innenfor normaliteten av menneskesinnet.

Ane Dahl Torp og Aksel Hennie gjør en glimrende jobb. De balanserer umerkelig på eggen mellom normalitet og sykелighet. De overbeviser oss om at Kathy og Kurt har svært lite innsikt i sine egne funksjonsnivå. Deres varme og myke stemmer står i kontrast til både kroppsspråk og innholdet i dialogen.

Da slutten kommer males normaliseringsperspektivet med ekstra store pensler. Dommerens siste kommentar blir stående igjen med store tykke bokstaver: ”De er normale. De har normal intelligens. De har ingen tegn på psykiske lidelser.” Provokasjonen ligger i at normaliseringsperspektivet, etter min mening, går over streken. Det kan virke som om kompaniet tar i overgriperne med silkehansker. Det er også mulig at jeg som småbarnsmor sitter med et urimelig ønske om å demonisere Kathy og Kurt?

Faktaboks:

POS Theatre Company er et frittstående produksjonsselskap drevet av regissør Per-Olav Sørensen. som siden 2000 har hatt produksjoner på scener i Norge og internasjonalt. Det startet med "Mensch" i 2000 i co-produksjon med Riksteatret og Rikskonsertene, 2000-2004 "Grand Old Man" (med Espen Skjønberg, tekst Lars Saabye Christensen), 2004-2006 "TanGhost" (Per-Olav Sørensens versjon av Ibsens "Gjengangere"), 2007-2008 "KOM!" (bygget på Allan Edwalls tekster og musikk i

samarbeid med Nationaltheatret), og nå altså "Drapene i Aalst".
(www.posttheatrecompany.com)